

20

Harfleri Görür Görmez Tanırım

Hedef

Öğrenciler, harfleri ve heceleri ilk bakışta tanıma becerisi geliştirirler. Bu, okuma temposunu hızlandırmaya yarar.

1.–4. Sınıflar

10–15 dk.

Materyal:
Hangi alıştırmayı yapılırsa,
ona uygun hazırlanmış olan kâğıtlar,
aşağıya bkz.

Süreç:

Ana dilde grafemleri (harfler) – özellikle de okul diline yabancı olan harfleri – ilk bakışta tanımak için çeşitli alıştırmalar vardır. Örnekler:

- Harf toplama (bkz. aşağıda Alıştırma a; görevler istenildiği gibi değiştirilebilir)
- Harfleri bitleştirme. Bu iş için üzerinde okunaklı bir biçimde alfabe yazılı olan iki ya da üç kâğıt şerit alınır. Bu kâğıt şeritleri yanyana ya da alt alta yerleştirmek ve yanlara doğru hareket ettirmek suretiyle sürekli yeni harf kombinasyonları elde etmek mümkündür.
- Harf gruplarını çabuk tanıma (bkz. aşağıda Alıştırma b).
- Heceleri bitleştirme (gene şeritlerle çalışılabilir – yukarıda “Harfleri Bitleştirme” kısmında anlatıldığı gibi).
- Alışılmış olanın dışında kalan yazıları okuma (bunun için öğretmen bir metni bilgisayarda farklı yazı tiplerine dönüştürebilir).

Açıklamalar:

- Doğal olarak bu alıştırmalarda öğrencilerin okul dilinde okuma-yazma öğrenirken karşılaşmadığı işaretler özel önem taşır. Bu konuyla ilgili olarak bkz. Giriş, Alt Başlık 1a.
- Alıştırmaların çoğu Eşli Çalışma için uygundur.
- Bu çalışma için gereken alıştırmaya kâğıtlarını büyük sınıf öğrencileri küçükler için hazırlayabilir.
- Büyük sınıf öğrencileri ana dillerindeki grafemleri tanımada hala zorluk çekiyorsa bu tür alıştırmalar elbette onlarla da yapılmalıdır.

Alıştırma a)

**Kaç adet M harfi görüyorsun?
Bütün P harflerini bul! Ş harfleri 5'ten fazla mı yoksa az mı?**

P K I D O E L Z Ş U Ç Y B D K İ Ğ E Ü A S E R F M
Ö Ç İ Ş M L İ Ş P S N Ç E S Ğ Ü T R F G M S Ş İ Ü A
E Ç R P E Y Ç O Ş E C A T U Y Ş K Ö U I P Ğ İ R V D
E A S Z B V N R T S A Ş Ğ T P E R M K İ D A İ Ç Ö
C V A T Ğ R Ü A Z R E Ü I A Z S D G V F E P J H Ş
Ü T A J Ö Ç G A E Z Y Ş Ç İ A Ğ I U R A Ü Ğ Ş M B
A E Y U R Ö C V Z Ğ İ P O L I Y R L Ş P S N Ç E S Ğ
Ü T R F G M S Ş İ Ü A E Ç R P E Y Ç O Ş E C A T U
Y Ş K Ö U I P Ğ İ R V D E A S Z B V N R T S A Ş Ğ T

Alıştırma b)

Aşağıdaki sözcüklerde ş, ğ ve ç harflerini ara.
Kaç tane buldun? Yaz.

ş ǫ ç

uğur, açlık, aşama, yağmur, ağır, şaklaban, çalışkan, öğün,
yağcı, çanta, saçak, şapka, uğultu, açık, şaplak, çoban, saçma,
çağrışım ...

21

Sözcükleri Daha Hızlı Okuyabiliyorum

Hedef

Burada hedef, sözcükleri hızla tanıyabilmek için teker teker harfleri çözmek yerine sık rastlanan sözcük imgelerini bütün olarak zihne yerleştirmek ve bu tür bir sözcük dağarcığı (yani anahtar sözcüklerden oluşan dağarcık) geliştirmektir. Böylece okuma temposu hızlanır.

1.–4. Sınıflar

10–15 dk.

Materyal:
Alıştırmaya göre hazırlanmış kâğıtlar,
aşağıya bkz.

Süreç:

Ana dilde özellikle sık geçen sözcük imgelerini olabildiğince otomatik olarak tanıma hedefine ulaşmak için çeşitli alıştırmalar yapılabilir. Örnekler:

- Okumayı zorlaştırıcı “engellere” rağmen okuma (bkz. aşağıdaki Alıştırma a).
- Sık geçen kısa sözcükleri bir bakışta tanıma (bkz. aşağıdaki Alıştırma b).
- Kaymış harfli sözcükleri okuma (bkz. aşağıda alıştırmaya c).
- Sık geçen sözcüklere kafiyeli karşılık bulma (ev-dev... gibi)
- Bir metinde – örneğin bir gazete makalesinde ya da bir hikâye fotokopisinde- sık geçen bir sözcük ya da sözcükleri bulma ve renkli kalemle boyama (örneğin “çok”, “veya” vb. gibi).
- Sözcükleri bitleştirme: Öğrencilere aslında birbiriyle ilişkili ama burada birbirinden ayrı ve karışık yazılmış sözcük çiftleri bulunan bir kâğıt verilir. Öğrencilerden birbiriyle ilişkili sözcükleri okla bitştirmeleri istenir (örneğin tamirci-kerpeten; köpek-havlamak .. vb. gibi).

Açıklamalar:

- Alıştırmaların çoğu eşli çalışma için uygundur.
- Bu çalışma türü için gerekli alıştırmaya kâğıtlarının çoğu büyük sınıf öğrencileri tarafından küçükler için hazırlanabilir.
- Büyük öğrenciler ana dillerinde sözcük tanımada hala güçlük çekiyorlar ise, bu tür alıştırmalar onlarla da yapılabilir.